

'De straat is van de kinderen'

Op woensdag 12 juni is de jaarlijkse Buiten-speeldag. Maar dan moet er wel wat te spelen vallen. De Haagse architect Riëtte van der Werff creëert ruimte voor kinderen in de stad.

tekst Hester Heite foto Mylène Siegers

Buitenspeeldag

De Buitenspeeldag (jaarlijks in juni en altijd op een woensdag) is bedoeld om kinderen te stimuleren buiten te spelen. Ook, of misschien zelfs vooral, in de stad. Een van de initiatiefnemers is Jantje Beton, een organisatie die haar naam dankt aan alle flatgebouwen (be-

ton) die als paddenstoelen uit de grond schoten ten tijde van de oprichting in 1968. Jantje Beton kwam in opstand en eiste dat er ook rekening werd gehouden met speelruimte voor kinderen. En nog steeds komt de organisatie op voor het recht van kinderen om buiten te spelen in hun eigen buurt.

> Het meer kindvriendelijk maken van de stad. Riëtte van der Werff heeft het er druk mee, vanuit haar studio in de Caballero Fabriek op bedrijventerrein De Binckhorst in Den Haag. Er staan twee grote beeldschermen op haar met papieren afgeladen bureau. "Goed als ik nog even een mailtje aftik?", vraagt de ontwerpster van openbare ruimte. Om vervolgens een telefoontje over geveltuinen af te handelen terwijl ze koffie zet. Wanneer ze over haar werk praat, gebeurt dat met groot enthousiasme en in hoog tempo: "Ik ben bezig met stedelijke vergroening en leefbaarheid. Daar valt de leefkwaliteit voor kinderen ook onder. Die is slecht in de grote steden. Uit onderzoek blijkt dat mensen naar Vinex-wijken trekken zodra er kinderen komen, omdat ze dan meer groen en ruimte willen. Maar je kunt niet alleen maar snelwegen en buitenwijken bouwen, dan krijg je spooksteden. Je moet het leven in de stad beter maken voor kinderen." En dat doet Riëtte. Vooral nog vooral in Rotterdam. "Maar ik zou ook wel in Den Haag aan de slag willen. En eigenlijk overal." Riëtte spreekt uit ervaring. Ze heeft twee zoons, van inmiddels elf en veertien jaar. "Maar mij krijg je de stad niet uit. Ik ben totaal een stadsmens. Ik hou van de stad. Het platteland, wat doe je er? Ik heb geen flauw benul. Ik beweeg me veel te graag door de stad." Het stadsleven van Riëtte speelt zich vooral af aan de Haagse Koningskade. "Die straat verbindt mijn huis in de

negentiende-eeuwse wijk Archipel met de school van mijn kinderen in het vissersdorp Scheveningen en mijn werk op de industriële Binckhorst. Zoveel sferen binnen vijf kilometer, dat is toch fantastisch! Mensen kunnen in een stad alles doen wat ze willen." Volwassen mensen tenminste. Want voor kinderen ligt het anders. "Die zitten veel te veel binnen. Noodgedwongen. Binnensteden zijn eigenlijk niet gemaakt op verblijf, want dat kost geld. Gemeenten zijn alleen maar bezig met beheer: het moet allemaal schoon, heel en veilig. De openbare binnenterreinen uit de jaren vijftig zijn allemaal afgesloten vanwege de veiligheid. Maar de veiligheid is alleen maar afgenomen, doordat auto's steeds meer beslag leggen op de openbare ruimte. Het is tijd dat de mens die ruimte terug pakt."

Rondzwerven

"Eigenlijk moeten kinderen vanaf een jaar of zeven alleen naar school kunnen fietsen", vindt Riëtte. "Ik vond het als kind fantastisch om in m'n eentje rond te zwerven. Het gaat ook over vrijheid. Als kinderen in staat zijn om zich al jong veilig en goed door hun wereld te bewegen en hun omgeving als eigen te ervaren, worden ze zelfstandige burgers." Toch laat de architect haar eigen kinderen niet rondzwerven, geeft ze toe. "Ik ging altijd overal mee naar toe. En mijn zoon van elf breng ik nu nog steeds naar school. Maar dat is vooral ook omdat ik dat zelf zo gezellig

vind. En het is een luxe om te kunnen kiezen waar je woont. Heel veel mensen hebben helemaal niet de keuze. De dichtheid in grote steden is hoog en de huizen van veel mensen zijn klein. Als je met een groot gezin drie hoog op zeventig vierkante meter zit, dan moeten de kinderen wel veel alleen naar buiten." Voor hen is er een overvloed aan pleintjes met speeltoestellen. Maar daarover is Riëtte niet te spreken: "Dat zijn punaiseplekjes. Goed genoeg voor een klein kind, maar niet voor een potje voetbal of het beleven van een avontuur."

'Groen erin, hekken eruit'

Het moet groener en creatiever, zo bepleit Riëtte. En dat hoeft helemaal niet zo moeilijk te zijn, blijkt uit een voorbeeld van haar werk in Rotterdam. Daar stortte ze zich op het Johan Idaplein. "Voor dat plein is in de jaren tachtig een bouwblok gesloopt. Dat gebeurde veel in die tijd, om wat meer ruimte te creëren in arme wijken. Ook in de Haagse Schilderswijk. Die pleinen zijn helemaal betegeld en afgezet met een hoog hek, honderden strekkende vierkante meter hek. Alles voor de veiligheid, want er zal maar een voetbal

op een auto belanden. Dan heerst de politiek van de angst." Tot de komst van Riëtte. "Het Johan Idaplein ziet er nu heel anders uit. Maar wat heb ik nou helemaal gedaan? Groen erin, hekken eruit." Dat klinkt simpeler dan het is. Maar de belangrijkste verandering is inderdaad de vervanging van het hek om het plein door een verhoogde betonrand. "Die kan ook als zitplaats worden gebruikt, door iedereen. Want je moet zorgen dat de openbare ruimte goed gebruikt kan worden door verschillende groepen. Dan leren mensen elkaar kennen en dat vergroot de sociale controle." Het vernieuwde Johan Idaplein is een succes, volgens de architect. "Ik kom er met regelmaat, om te zien wat het doet. Voorheen werd het gebruikt door één groep jongens. Nu door de hele buurt. Er kan nog steeds gevoetbald worden, maar er is ook plek voor kleinere kinderen en ouderen. Het slaagt omdat er heel veel groepen bij betrokken zijn. Het gaat om participatie. Ouders, bewoners, scholen, de politiek, verenigingen, iedereen is nodig om de stad kindvriendelijk te maken." Natuurlijk spelen de kinderen zelf de belangrijkste rol in het werk van Riëtte. "Kinderen hebben een heel andere beleving. Ze nemen niet de snelste routes zoals volwassenen, maar volgen hun eigen weg. En ze kijken vaak niet hoger dan een meter. Dus moet die onderste meter in ieder geval schoon en aantrekkelijk zijn. Ook ontwerpen kinderen

vaak zelf kunst voor buiten. Als hun werk terugkomt in de openbare ruimte, dan ervaren ze die omgeving ook echt als iets van hen."

Tegeltekst

Speeltoestellen die het geluid van de wind nabootsen, de beleving van de seizoenen en de stoep als speelmat voor de deur. Af en toe klinkt Riëtte wel een beetje erg zoet: "Kinderen moeten ervaren dat de Magnolia bloeit en dat de Wilde Wingerd zijn blad verliest." We hebben het hier wel over kinderen van de stad. "Maar ook zij hebben natuur en bewegingsvrijheid nodig", aldus de architect. "Daarom is het super dat er in Den Haag zoiets is als de zandspeeltuinen bij de Scheveningse bosjes. Nu alleen de binnentuinen en schoolpleinen weer open, zodat meervoudig gebruik van openbare ruimte mogelijk wordt. En dan kunnen kinderen het verder invullen zoals ze zelf willen. Zo zei een jongen laatst tegen mij: 'Dat plein is van mij. Kijk maar, daar op die tegels staat mijn raptekst.' Zo kan het ook."

voor

na